

IV. ПРАВНИ ОТНОШЕНИЯ ВЪВ ВИРТУАЛНОТО ПРОСТРАНСТВО

1. Особенности на правните отношения като част от механизма на регулиране на виртуалното пространство.

Правното отношение е условие за движение и способ за конкретизация на обществените отношения. Опосредстввайки в този смисъл обществените отношения, правните отношения встъпват и в качеството на способ за конкретизация както на субектния състав на тези отношения, така и на функциите, които участниците са задължени да изпълнят един пред друг. “Специфичното за всяко правно отношение се състои в обстоятелството, че при него общия и абстрактен мащаб на поведение, заключващ се в правната норма, се конкретизира и по лица, и по съдържание на прамомощията на правните субекти”.¹ Едновременно с това правното отношение е средство за установяване на обществени отношения, приемливи за гражданското общество като цяло.

В този смисъл правното регулиране във виртуалното пространство, както и в традиционното, също е свързано с характера на фактическите отношения по същество. “То е резултат от специфичното правно въздействие върху съзнателното поведение на хората, което се състои в предоставяне на субективни права и възлагане на юридически задължения на участниците в него”.²

Поради това, изследването на спецификата на правните отношения във виртуалното пространство е уместно да бъде извършено основавайки се на вече създадените и утвърдени общи положения за правните отношения, изработени в цивилистичната наука.

Съгласно теорията за правните отношения, те са особен вид социална връзка между субектите, възникващи и съществуващи на основата на правни норми.³ Безспорно е значението за българската

¹ Колев Т. Въведение в правото, 2005, С. 127

² Колев, Т. Цит. съч. , С. 127

³ Йоффе О.С. Избранные труды по гражданскому праву, М. , 2003

юридическа наука и общата теория на правото изследването на проф. Т.Колев посветено на правните отношения и правните връзки.⁴

Разглеждайки правното отношение като “специфична юридическа форма на фактическо обществено отношение”, авторът подчертава концептуалната връзка между общественото отношение и правното отношение като предпоставящи се и допълващи се “форми на взаимозависимости в обществената действителност”. “Обществените отношения са една от формите на човешка дейност, която се характеризира с непрекъснато създаване на продукти за задоволяване на определени потребности и интереси, поддават се на нормативно регулиране чрез различни видове социални норми и в своята съвкупност и единство съставят обществото на даден етап от неговото развитие”.⁵

Проф Т.Колев въвежда най – краткото и безспорно определение за правното отношение. То е вид обществено отношение, уредено от правна норма.⁶

Правните отношения във виртуалното пространство са вид обществени отношения, които възникват в определена част от виртуалното пространство и по повод на неговото използване, и като такива те съответстват на възприетите от теорията формални признаци и специфични свойства на всяко правното отношение.⁷

Т.е правното отношение във виртуалното пространство винаги съществува като отношение между конкретни лица. То юридически установява взаимното поведение на субектите на правните отношения , които винаги са точно определени. Правните отношения във виртуалното пространство са регулирани от нормите на правото, установени или санкционирани от държавата.

От друга страна правните отношения във виртуалното пространство имат своя специфика. Тя се изразява в няколко насоки, но всички те са последица от това, че поведението, реалното взаимодействие между

⁴ Колев, Т. Правни отношения и правни връзки”, С., 2000

⁵ Колев, Т. Цит. съч. С.13

⁶ Колев, Т. Цит. съч. С.13

⁷ Lessig L. Reading the Constitution in Cyberspace.
<http://einstein.ssz.com/austinepunks/text/cryp-to.lessig.const.html>

субектите се опосредства от заложените характеристики на средата създадена посредством технически средства.

Част от особеностите на правните отношения във виртуалното пространство се свързват със субектния състав, с дуализма при установяването на взаимно поведение на субектите, нееднородността на нормативните актове, които ги регулират, с ограничената възможност за държавна намеса. Субекти на правните отношения във виртуалното пространство могат да бъдат само лица, допуснати при спазване на определени формалности. За разлика от физическото пространство, в което хората са непосредствена негова част, във виртуалното пространство (поддържана с технически средства и специално програмно обезпечение среда), те влизат осъществявайки предвидени правни стъпки по допускане до мрежата или непосредствено участие в нейните вътрешни връзки. Във връзка с това участниците в дадените правни отношения могат да бъдат само лица, получили правния статут на “ползвател”, “доставчик” и т. н. Дадената особеност е обусловена от спецификата на функциониране на Интернет като форма на предаване на информационни данни.

Под дуализъм в установяване на взаимно поведение на субектите на правните отношения във виртуалната среда следва да се разбира от една страна юридическото установяване на възникващите обществени отношения, посредством съществуващите норми на правото чрез установяване на права и възлагане на задължения, а от друга – посредством разработените етични норми реализирани чрез техническа самозащита в рамките на възможностите и ограниченията диктувани от средата.

Другата посочената особеност на правните отношения във виртуалното пространство - нееднородността на нормативните актове, се изразява от една страна в отсъствието на специално отраслово правно регулиране и от друга в същественото значение на международно – правните актове.

Ограничената възможност за държавна намеса от своя страна се свързва със замяната на ограниченото физическо пространство с неограниченото виртуално такова.

В тази връзка въпросът за прилагането на правните норми към обществените отношения във виртуалното пространство е тясно свързан с проблема за фиксацията на извършваните от субектите правно значими действия, представляващи реализация на субективни права и задължения в рамките на правното отношение.

Друга характеристика е високата степен на алгоритмизация на отношенията между субектите, както и възможността да се извършват юридически значими действия, насочени към субекти и обекти, които се намират извън пределите не само на непосредствения контрол на действащия субект, но и сферата на разпространение на националното законодателство.

Всяка от указаните особености следва да бъде отразена във формулировките на конкретни правни норми.

Спецификата на правните отношения във виртуалното пространство е обект на внимание сред научните среди, занимаващи се с проблемите на правното регулиране във виртуалното пространство. Различните изследователи формулират сходни отличителни черти на тези отношения. С. В. Малахов, например отделя следните особености на правните отношения във виртуалното пространство. На първо място той поставя наличието на нетрадиционни предпоставки, в смисъл, че субектите могат да бъдат само лица, притежаващи достъп до виртуалното пространство.

На второ, това е виртуалността на правните отношения. Те съществуват само при използването на специално програмно и техническо оборудване и в изкуствено създадена и поддържана среда. И на трето, правните отношения във виртуалната среда съществуват в неопределено с физически граници пространство, което може да предпостави отсъствие на действителен механизъм на правно регулиране.⁸

Други автори говорят за проблемите, свързани с неопределеността на юрисдикцията на държавите. “Въпроса за юрисдикцията на държавите (за правото на държавите да установяват общозадължителни правила за поведение и да прилагат в случай на тяхното нарушаване на предвидените в закона мерки за отговорност) в различните отрасли на

⁸ Малахов, С.В., Гражданско – правовое регулирование отношений в глобальной компьютерной сети Интернет, 2001, С. 14

съвременното право се решава преди всичко на основата на териториалния принцип”.

На основание тези и други изследвания могат да се формулират (без претенция за изчерпателност) особеностите на правните отношения във виртуалното пространство, които имат юридическо значение.

Неопределеността на местоположението на страните обуславя възможните проблеми с приложимото право, а така също и с реалното изпълнение на задълженията.

Друг аспект на този проблем е сложността за идентификация на субектите във виртуалното пространство.

Характерна особеност на правните отношения в това пространство е и зависимостта на отношенията между субектите от отношенията им с доставчиците на услуги.

Като съществена особеност следва да се отбележи и електронния характер на документите в Мрежата, което обуславя необходимостта от прилагането на специално програмно оборудване.

Могат да се отделят и редица други признаци, които нямат пряко юридическо значение, но са важни за разбирането на същността на характеристиката на правните отношения във виртуалното пространство: бързина и удобство на обмена на информация, високата скорост на обновяване на информация и използваното програмно оборудване, проблемите от технически характер водещи до загуба или изтичане на информация.

За да бъде установена същността на посочените особености на правните отношения във виртуалното пространство, с оглед разкриване спецификата на правното регулиране в това пространство през призмата на реализацията на субективните права е уместно тези особености и тяхното отражение върху последните, да бъдат изследвани на основата на тяхното съотнасяне към елементите, съставляващи структурата на правните отношения.

Това предполага да бъде разкрита спецификата на дейността на субектите на правните отношения във виртуалното пространство и особеностите при тяхното взаимодействие, да бъдат разгледани самите

субекти във виртуалното пространство, както и благата по повод на които те си взаимодействат, т. е. особеностите на обектите във виртуалното пространство

2. Неопределеност на местоположението на субектите. Проблеми на приложимото право и юрисдикцията.

Както вече беше отбелязано поведението на правните субекти, тяхното реално взаимодействие във виртуалното пространство се опосредства от технически средства и характеристиките на създадената от тях среда. Това оказва влияние върху способите за реализация на субективните права и изпълнението на юридическите задължения, предоставяйки значително повече възможности на субектите да извършват правно значими действия.

Правното отношение е резултат от въздействието на правната норма върху поведението на субектите.⁹

В този смисъл всяка правна норма приложима към конкретно поведение е зависима от неговата географска локализация. Виртуалното пространство, обаче създава значителни проблеми при определяне на това кое право подлежи на прилагане.

“ Киберпространството коренно променя връзката между значими от правна гледна точка феномени и тяхното физическо местоположение. Развитието на глобалната компютърна мрежа разрушава връзката между географското положение и: 1) възможността на правителствата за установяване на контрол върху поведението на субектите във виртуалното пространство; 2) влиянието на виртуалното поведение върху индивидите; 3) законността на усилията на суверенните власти за регулиране на глобалните феномени; 4) способността на базата на физическото местоположение да се определят нормите, които следва да бъдат приложени”.¹⁰

⁹ Колев, Т. ,Правни отношения и правни връзки, 2000, С.42

¹⁰ Johnson, D.R., Post, D. Law and Borders – The Rise of Law in Cyberspace // Stan. L. Rev. 1996 P. 1370

Съществуващото в неопределени физически граници пространство възпрепятства реализацията на действителен механизъм на правно регулиране, ако не бъде отчетена посочената специфика.

Затова при регулирането на правните отношения във виртуалното пространство особено важен става въпроса за действието на правните норми в пространството и по отношение на лицата. Проблемът за действието на правните норми по отношение на лицата не е предизвикан от възможността за фактическо голямо разстояние между страните, защото тези въпроси са решени от международното частно право, а от неопределеността на тяхното местонахождение. Неопределеността на местоположението на страните обуславя освен възможни проблеми с приложимото право и такива, свързани с реалното изпълнение на задълженията.

Други въпроси като тези за подведомствеността и подсъдността по възникващи спорове също са важни, но те са производни от въпросите за приложимо право.

Връзката на правното отношение, установено във виртуалното пространство с правния ред на различни държави може да има множество предпоставки. Такива могат да бъдат в частност местонахождението на сървъра, националността на доставчика и т. н.

В този смисъл и предвид това, че виртуалното пространство е правна среда изменяща установените принципи за действието на правните норми в пространството се предпоставя виждането, че тези отношения е необходимо да бъдат разглеждани на плоскостта на международното частно право. В теорията на международното частно право се възприема, че гражданскоправното отношение с международен елемент навлиза в сферата на проява на суверенитета на повече от една държава, като може да се прояви във всяка една от съставните части на правното отношение.

Но спецификата на правните отношения във виртуалното пространство предполага различен отговор на тези въпроси от този при аналогични случаи, когато предмет на разглеждане са традиционни отношения с чуждестранен елемент.

Очевидно към момента в правната доктрина и практика са повече въпросите, отколкото отговорите. Нито един от посочените проблеми не

може да бъде характеризирани с някаква степен на определеност. Резултатите от такава неопределеност са, че решенията на съда по разглеждани спорове свързани с виртуалното пространство, ще зависи от осведомеността на съда по въпросите на спецификата на правните отношения и способността при отчитането на тази специфика да се даде адекватно тълкуване на закона на съда и приложимото право.

Правилата, по които се решават въпросите за юрисдикцията, т.е. приложимо право и органите, които имат правомощия по регулирането на дадени отношения в рамките на всяка национална юрисдикция са строго индивидуални. При процесуалните норми в международното частно право традиционно се прилага *lex fori*, т.е. съдът прилага своето право. Във всяка държава правилата за определяне на международната подсъдност имат своите особености. Но могат да се отделят и общи за различните правни системи критерии, от които се ръководят съдилищата при решаването на въпросите за наличието на компетентност за разглеждане на даден спор.

Исторически основанието за възникване и формиране на правилата за решаване на юрисдикционни проблеми, служи фактора физическо присъствие или физическа досегаемост на ответника за съда. Развитието на глобалното виртуално пространство, както беше отбелязано, вече не позволява този фактор да играе решаваща роля. Все повече е очевидно, че за да се нарушат законите на една или друга държава, лицето не трябва непременно физически да бъде свързано с дадената територия.

Поради това фактът физическо местоположение не може да бъде възприеман като абсолютен за отношенията във виртуалното пространство и в този смисъл е необходимо разширяване правилата на подведомствеността, като за основа бъде взет принципа на фактическото въздействие на спорното отношение с държавата на съда. Какво обаче е допустимото съдържание на този принцип.

Ако се разгледа съдебната практика на различните страни, на първо място е необходимо да се отбележат изводите от съдебната практика в САЩ. Най-често споровете по отношения, свързани с виртуалното пространство са предмет на разглеждане от съдилищата именно в тази

държава , което е обусловено от бързите темпове на развитие на американския пазар на телекомуникациите.

Основният принцип за решаване на юрисдикционните проблеми на територията на САЩ е т. нар. “ персонална юрисдикция” (personal jurisdiction) . Неговото начало се корени в концепцията за териториалния суверенитет и федерализма. Американският съд има компетентността да разглежда спорове между лица, ако едно от тях физически присъства на негова територия. Комерсиализирането на различните средства за връзка и особено Интернет довежда до някои изменения в правилата за определяне на подведомствеността в американското право. Принципът на персоналната юрисдикция е допълнен от принципа на “минималните контакти”, според който връзката на ответника с определена територия може да служи за оправдаване юрисдикцията на съда на тази територия и физическото присъствие (домицилия) на ответника не е необходимо условие за юрисдикцията на американския съд. Критерия за наличие на минималните контакти са установени в т. нар. “закони на дългата ръка” (long arm statutes). Те се отнасят до : сключването на сделки, доставка на стоки, предоставяне на услуги, причинени вреди на съответната територия.

По дела свързани с Интернет като отчитат наличието на определена връзка на правното отношение с нейната територия, американските съдилища могат да признаят наличието на своя юрисдикционна компетентност и дори факторите на връзката да са минимални. Обикновеното поместване в уеб- сайта на информация за стоки и услуги може да бъде разглеждано като основание за наличие на юрисдикция. Широка известност получава делото Playmen/Playboy. В това дело на ответникът- италианска компания, е забранено да разпространява и продава издаваното от тях списание ” Playmen” в САЩ. Доводите на ответника за това, че неговия сървър, на който са поместени илюстрации от списанието се намира в Италия не са приети от съда, доколкото неговата дейност от този сървър е привлякла купувачи от САЩ и разпространението се е осъществявало на тяхна територия. В този смисъл американският съд се отказва да следва логиката на ответника и да разглежда дадената ситуация като разпространение в Италия.

Посоченото дело свидетелства , че така възприетите критерии могат да се окажат твърде минимални. Заедно с това оперирането на уеб- сайт не може да служи като основание за наличието на връзка с държавата на съда . Ако лицето ограничава достъпа до поместените в Интернет съобщения или публикуваната информация не е достъпна на английски език, то не може да се намери съответстваща връзка със САЩ , оправдаваща наличието на юрисдикцията на американските съдилища.

Така в делото *McDonough v. Fallon McElligott*, калифорнийския федерален окръжен съд постановява, че фактът на създаването на уеб-сайта не е достатъчно основание за възприемане на решение за наличие у съда на компетентност да разглежда спора (в САЩ разпределението на компетентността между съдилищата в отделните щати е на принципите на международната подсъдност). Съдът стига до извода, че е необходимо да се увери в това, че чрез уеб- сайта са установени съответните контакти с държавата на съда (т.е. с лицата, намиращи се на неговата територия).²⁴

В редица съдебни решения за основа на оправдаване на юрисдикцията е използвано правилото, че ако сайта е досегаем на територията на съда , то той е компетентен да разгледа спора (тук показателно е делото *Compuserve.Inc. v. Patterson* , в което въпросът за наличието на юрисдикция е бил решен положително). В такъв смисъл юрисдикцията на американските съдилища по дела, свързани с Интернет може да се избегне само в случаите, когато поместената информация в Интернет носи чисто пасивен, а не интерактивен характер.

За съжаление съдебната практика не винаги е способна да се справи с означените трудности, което поражда различия при разглеждането на колизионната проблематика във виртуалното пространство. Очевидно тя не е в състояние да създаде система от непротиворечиви и еднообразни норми за решаването на колизионни проблеми в Интернет.

В европейските страни въпросите за международната подведомственост се решават на основата на критерия за физическата досегаемост на ответника и не са радикално преразглеждани както в САЩ.

Условно могат да се отделят три основни системи за определяне на подведомствеността : по закона на гражданството- *Lex patriae* (Франция), по закона на местожителството-*Lex domicilii* (Германия), и по признака

на физическото присъствие на ответника на територията на държавата на съда (Великобритания).

Заедно с това и правото и съдебната практика на европейските страни предвиждат възможността за съдебно споразумение в отношенията между лица, които не са граждани и не се намират на тяхната територия, ако спорното правно отношение по един или друг начин е свързано с държавата на съда. Например в качеството на такъв критерии може да бъде местонахождението на имуществото на ответника на територията на държавата на съда.

По какъв начин спецификата на правните отношения във виртуалното пространство може да повлияе на измененията в основните правила за определяне на подсъдността в европейските държави. Като пример може да се постави въпросът доколко местонахождението на сървъра, посредством който една компания оперира в Интернет може да повлияе на определянето на нейното местонахождение.¹¹

В Европа съдебната практика не е толкова богата на прецеденти по разрешаване на въпросите, свързани с Интернет, както в САЩ. Но юрисдикционните проблеми на виртуалното пространство също предизвикват широки дебати в европейското право. Широк резонанс получава процеса по преразглеждането на системата на Брюкселската конвенция за юрисдикцията и привеждане в изпълнение на съдебните решения по граждански и търговски въпроси от 1968г. (Брюкселска канвенция), който се осъществява от органите на ЕС.

Базовото правило на Брюкселската конвенция, установено в чл.2 гласи, че исковете срещу лицата с местожителство в една от договарящите държави, се предявяват пред съдилищата на тази държава, независимо от тяхното гражданство. Ако ответникът няма местожителство в някоя от договарящите страни, компетентността на съдилищата на всяка от тях се определя от националното и законодателство, в съответствие с разпоредбите за изключителната компетентност , визирани в чл.16 от Конвенцията.

¹¹ Agne Lindenberg. Jurisdiction and Commercial Matters in Cyberspace. <http://www.Abamet.org/buslaw/cyber/SECTION.ASP-Section.htm>

От основното правило на подведомственост “домицилий на ответника” Брюкселската конвенция предвижда редица изключения. Основните от тях са визирани в чл 5 от Конвенцията , който посочва хипотезите при които срещу лице с местожителство в една договаряща държава може да бъде предявен иск в друга договаряща държава (например при изпълнение на задължения по договор иска може да се подаде в държавата, където се изпълнява договора)

Други отклонения от общото правило са свързани със защита правата на потребителите (чл14) и с дадената възможност за сключване между страните на пророгационни споразумения (чл.17 предвижда, че страните могат до или след възникване на спора да изберат мястото на неговото разглеждане и заедно с това лица, които нямат местожителство на територията на договарящите държави , също могат да изберат съд на една от тях и такива пророгационни споразумения ще бъдат признавани). На 19 януари 1999г. Съвета на ЕС приема Резолюция ” Потребителско измерение в информационното общество”, в която се изразява мнение, че потребителите трябва да имат възможност да използват съдебни средства за защита в страната, където е тяхното постоянно местожителство и призовава Комисията на ЕС да предприеме всички възможни мерки по обезпечаване на необходимите правни средства при отчитане на действащите положения в Брюкселската конвенция .

На 14 юли 1999г. Комисията на ЕС предлага Ръководство по приетия от Съвета на ЕС Регламент “За юрисдикцията, признаването и привеждането в изпълнение на съдебните решения по граждански и търговски въпроси.”¹²

Планираният регламент трябва да замени в отношенията на страните- членки на ЕС Брюкселската конвенция като отчете нюансите в правните отношения по повод електронната търговия. Така, основното правило за юрисдикцията по място на домицилия на потребителя е оставено. Но отчитайки измененията, внесени от Интернет в маркетинговите технологии, предлаганият регламент трябва да измени правилото чл.13 (3) от Брюкселската конвенция, в съответствие с която

¹² http://europa.eu.int/eur_lex/en/com/pdf/en_599PC0348.pdf

потребителят има право на избор на юрисдикция, ако отговаря на едно от условията визирани в посочената разпоредба , а именно – поканата за сключване на договор за доставка на стоки или услуги да е направено по пътя на рекламата в страната домицилий на потребителя или в тази държава потребителят е предприел необходимите стъпки към сключване на договор.

В съответствие с предложенията на Комисията потребителят следва да има право на избор на юрисдикция по отношение на договорите , сключени с лица занимаващи се с търговска или професионална дейност в държавата домицилий на потребителя.

Последният също ще има право на избор, ако тези лица със всякакви средства адресират такава дейност в държавата домицилий на потребителя или няколко държави включително и тази (правилото се доближава до принципа провеждан в американската практика).

Тези предложения предизвикват отрицателно отношение от страна на лицата, професионално занимаващи се с електронна търговия. Негативно е възприета перспективата за предявяване към тях на искове от потребители във всяка страна член на ЕС, където може да бъде получено съобщение по Интернет за едни или други стоки или услуги (става дума за възможен достъп до уеб- сайт).

През ноември 1999г. в рамките на Комисията на ЕС се състоят слушания по този въпрос.¹³ Комисията изразява принципно съгласие , че такива правила могат да се отразят негативно на развитието на електронната търговия и особено отрицателно да повлияе на положението на малките и средни фирми на електронен бизнес. Затова Комисията призовава да бъде продължена дискусията и обективното обсъждане на тези проблеми.

Към момента може да се предположи, че правните отношения, в които встъпват българските ползвателите на Интернет , са в повечето случаи с международен елемент. Това положение може да се обясни с факта, че интернет технологиите в България не са получили още необходимото развитие и пазара на услуги в този сектор е все още

¹³ http://europa.eu.int/comm/justice_home/events/index_en.htm

сравнително тесен. С въвеждането на електронното администриране в държавния сектор тези процеси следва да получат по- активно развитие.

В българското законодателство основните правила за компетентността на българските съдилища да решават граждански спорове с международен елемент се съдържат в разпоредбите на глава II “Подведомственост“ на ГПК. Кръгът на международните граждански дела ,подведомствени на българският съд са очертани на принципа териториална или лична връзка, в която те се намират с българската държава.

Отчитайки тенденциите на развитие на правни отношения, осъществявани във виртуалното пространство, решаването на въпросите свързани с преодоляване на посочените проблеми , следва да намери адекватно отражение в бъдещото им законодателно решаване. В тази връзка може да се предложи разрешаване на проблемите за определяне приложимото право за отношения във виртуалното пространство и юрисдикцията по спорове свързани с тях по пътя на международно съгласуване на приложимите критерии.

Преодоляването на указаните проблеми обикновено се извършва на равнището на международните договори. Пример за реализация на този подход е посочената Брюкселска конвенция от 1968г. Дж. Третчман отстоява виждането, че въпросите за колизията на правните норми могат да бъдат решени чрез преговорен процес и последващо споразумение на междуправителствено ниво.¹⁴

Решаването на колизионните въпроси във виртуалното пространство следва да се търси от една страна в сключването на международни споразумения определящи приложимо право към различни ситуации (например право на страната по местонахождение на сървъра, на който е разположен дадения информационен ресурс), при което е необходимо да се определи критерия за отнасяне към определена юрисдикционна компетентност за всеки разпространен тип отношения, а от друга, в последователната унификация на правните норми. Смята се, че ако еднородни обществени отношения във виртуалното пространство се

¹⁴ Trachtman Joel P. Conflict of Laws and Accuracy in the Allocation of Government Responsibility//Vand.J.Transnat,1 Law 1994.P.990-991

защитават в еднаква степен в различните държави, изборът на юрисдикция няма да бъде принципен. Към момента този процес се развива достатъчно активно както в рамките на ООН и ЕС, така и в неправителствените организации на международното “интернет общество”.

Въпреки усилията в тази посока обаче, все още не съществуват ефективни способи за преодоляване на неопределеността на за приложимото по отношение на субектите право в посочените аспекти и следователно проблема за неопределеността на местоположението на субектите продължава да играе значителна роля в процеса на осъществяване на субективните права и изпълнението на задълженията във виртуалното пространство.